

***Statenstuk* 2016-734**

Jaarstukken 2015

Voorgestelde behandeling:

- Statencommissie Financiën, Cultuur, Bestuur en Economie op 25 mei 2016
- Provinciale Staten op 8 juni 2016
- fatale beslisdatum: 15 juli 2016

Behandeld door de heer G.C. van Geffen, telefoonnummer (0592) 36 55 80, e-mail
g.geffen@drenthe.nl

Portefeuillehouder: de heer H. Brink

Inleiding

a. Algemeen

Hierbij bieden wij u de Jaarstukken 2015 aan. De Jaarstukken 2015 bestaan uit het jaarverslag (programmaverantwoording en paragrafen) en de jaarrekening (het overzicht van baten en lasten in de rekening en de balans). Voor de indeling is de opzet van de Begroting 2016 gevolgd waarin acht programma's zijn opgenomen, dit om de herkenbaarheid en vergelijkbaarheid met de nieuwe begrotingsindeling te vergroten. De digitale Jaarrekening 2015 is te vinden op www.provincie.drenthe.nl/organisatie-bestuur/financien.

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) schrijft voor dat alleen begrote mutaties met reserves direct verwerkt worden in het rekeningresultaat. Afwijkingen met betrekking tot reserves ten opzichte van de begroting dienen door Provinciale Staten expliciet te worden goedgekeurd bij de vaststelling van de bestemming van het rekeningsaldo. Daarom is net als vorig jaar in de programmaverantwoording per programma opgenomen van welke bedragen wordt voorgesteld deze vanuit het rekeningresultaat aan de achterliggende reserves toe te voegen. Hierdoor is inzichtelijker welke gelden binnen de programma's met reserves worden verrekend en welke bedragen tot de voor- en nadelen van het rekeningsaldo behoren. Een specificatie van de verschillen tussen begrote en gerealiseerde saldi groter dan € 50.000,- is te vinden in paragraaf II.2.

b. Europese aspecten

Niet van toepassing.

c. Economie/werkgelegenheid

Niet van toepassing.

d. Participatie

Ernst & Young Accountants LLP als controlerend accountant die door Provinciale Staten is aangesteld en het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties als toezichthouder op de provincie.

Advies

1. Kennis te nemen van het positieve resultaat van € 25.648.959,- over 2015 (voor verwerking van niet-begrote mutaties in reserves).
2. In te stemmen met de afzonderlijke toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves die afwijken van de begroting voor een totaalbedrag van € 22.118.698,-.
3. In te stemmen met het storten van € 297.222,- in de saldireserve ten behoeve van de overheveling budgetten van 2015 naar 2016.
4. In te stemmen met het eenmalig storten van € 3.233.040,- zijnde het vrij besteedbare resultaat in de Financieringsreserve.
5. In te stemmen met het verrekenen van de overschrijdingen in 2015 op programma Energie en Duurzame Krimpregeling met de budgetten in 2016 van in totaal € 538.000,- en dit saldo in 2016 ook eenmalig toe te voegen aan de Financieringsreserve.
6. De Jaarstukken 2015 vast te stellen.
7. Kennis te nemen van de reactie op het accountantsverslag.

Beoogd effect

Een transparant proces over begroten en verantwoorden. Verantwoording van ons college aan uw staten is voorgeschreven in de Provinciewet en uitgewerkt in het BBV.

Argumenten

1.1. *Het betreft hier het resultaat, dat conform het BBV is opgesteld, van de Jaarrekening 2015.*

Het rekeningsaldo 2015, vóór verwerking van niet-begrote mutaties in reserves, bedraagt € 25.648.959,-- positief. In de hierna opgenomen tabel wordt dit bedrag per programma uitgesplitst. Dit jaar zijn er een aantal forse afwijkingen die hebben geleid tot het rekeningresultaat. De voornaamste afwijkingen betreffen posten binnen Programma 1. Kwaliteit openbaar bestuur, Programma 3. Regionale bereikbaarheid en regionaal openbaar vervoer, Programma 7. Dynamiek in leefomgeving en Programma 8. Middelen.

De voornaamste afwijkingen betreffen:

- bijdragen in projecten cofinanciering Europa (voordeel € 1.045.000,--)
- afrekening vaarwegverbinding Erica-Ter Apel (voordeel € 1.040.000,--)
- projecten integrale gebiedsontwikkeling (RSP) (voordeel € 6.606.000,--)
- product natuur en landschap (ILG/ PAS/EHS) (voordeel € 12.836.000,--)
- toegerekende apparaatskosten (voordeel € 1.328.000,--)

2.1. *In het BBV is expliciet vastgelegd dat toevoegingen en onttrekkingen aan reserves door Provinciale Staten moeten worden geaccordeerd.*

De meeste voor- en nadelen worden verrekend met achterliggende reserves. Per saldo wordt u voorgesteld om € 22.118.698,-- aan bestemmingsreserves toe te voegen. Het betreft hier een saldo van toevoegingen en onttrekkingen die afwijken van de begrote toevoegingen en onttrekkingen van reserves. Deze afwijkingen worden veroorzaakt door lagere kosten en/of hogere opbrengsten van budgetten die aan deze reserves zijn gekoppeld. Het totaalbedrag dat voorgesteld wordt aan de reserves te onttrekken kan als volgt worden gespecificeerd (waarbij na- en voordelen vanuit het exploitatieoogpunt zijn weergegeven en nadelen dan ook ten laste van het rekeningsaldo worden gebracht).

Mutaties reserves	Begroting	Realisatie	Voordeel/ Nadeel	Vershil
Bijdrage aan Cofinancieringsreserve Europa	0	1.045.183	N	-1.045.183 t.g.v. onderbesteding programma 1
Bijdrage aan Reserve Regio Specifiek Pakket	10.167.428	16.773.840	N	-6.606.412 t.g.v. onderbesteding programma 3
Bijdrage aan reserve grondwaterheffing	99.000	173.438	N	-74.438 t.g.v. onderbesteding programma 4
Bijdrage aan reserve provinciaal aandeel ILG	3.203.854	7.752.904	N	-4.549.050 t.g.v. onderbesteding programma 7
Bijdrage aan reserve natuurbeleid	6.346.500	14.340.665	N	-7.994.165 t.g.v. onderbesteding programma 7
Bijdrage aan Reserve opvang revolverend financieren	68.400	502.636	N	-434.236 t.g.v. onderbesteding programma 8
Bijdrage van reserve beheer vaarweg Meppel - De Punt	-1.465.000	-1.264.428	N	-200.572 t.g.v. onderbesteding programma 3
Bijdrage van reserve achterstallig onderhoud & verbeteringswerken N34	-684.106	-424.622	N	-259.484 t.g.v. onderbesteding programma 3
Bijdrage van Reserve vaarverbinding Erica - Ter Apel	-5.600.000	-4.560.053	N	-1.039.947 t.g.v. onderbesteding programma 3
Bijdrage van reserve vitaal platteland	-3.928.000	-3.508.330	N	-419.670 t.g.v. onderbesteding programma 3 en 7
Bijdrage van reserve monitoring voormalige stortplaatsen	-75.000	-18.943	N	-56.057 t.g.v. onderbesteding programma 5
Bijdrage van reserve organisatie ontwikkeling	-1.270.690	-1.038.495	N	-232.195 t.g.v. onderbesteding programma 8
Bijdrage van reserve versterking economisch structuur	-550.000	-962.709	V	412.709 t.g.v. overbesteding programma 2
Bijdrage van Reserve opvang revolverend financieren	-125.000	-505.000	V	380.000 t.g.v. overbesteding programma 8
				<u>380.000</u>
				<u>-22.118.700</u>

In de programmaverantwoording is per programma opgenomen welke bedragen worden toegevoegd aan de achterliggende reserves. Hierdoor is beter inzichtelijk gemaakt welke bedragen binnen de programma's met reserves worden verrekend en welke bedragen tot de voor- en nadelen van het rekeningssaldo behoren. De afwijkingen worden in de desbetreffende programma's verder toegelicht. In de paragraaf 1.2.8 Reserves en voorzieningen is meer informatie over de reserves te lezen.

3.1. Overhevelingen betreffen een onderdeel van de bestemming van het resultaat waarover Provinciale Staten moeten besluiten.

Er zijn afspraken met Provinciale Staten gemaakt waaraan deze overhevelingen moeten voldoen. Daar is bij het beoordelen van deze overhevelingen naar gehandeld. Overhevelingen betreffen een onderdeel van de bestemming van het resultaat waarover Provinciale Staten moeten besluiten. Na verwerking van de voorgestelde reservemutaties die niet begroot zijn resteert een voordeel van € 3.530.000,--. Van dit resultaat stellen wij u voor een bedrag van € 297.222,-- in te zetten voor de hieronder genoemde zaken voor uitvoering in 2016.

Omschrijving	
Beeldende Kunst en Vormgeving in ruimtelijke plannen	132.000
Soortenbescherming	43.500
Decentralisatie Uitkeringen Door en Drugsafval	121.722
	<u>297.222</u>

Wij voeren ten aanzien van de budgetoverhevelingsvoorstellen, zoals met u is overeengekomen, een zeer restrictief beleid. In principe vallen meevallers vrij ten gunste van de algemene middelen. Op die manier zijn ze beschikbaar voor een integrale begrotingsafweging. Er kunnen zich echter bijzondere omstandigheden voordoen waardoor de uitvoering van activiteiten of projecten geheel of gedeeltelijk in het volgende jaar plaatsvindt, terwijl hiervoor in 2016 geen of onvoldoende middelen beschikbaar zijn en het budget voor 2015 niet of slechts gedeeltelijk is benut.

Voor de beoordeling van de overhevelingen is dan ook het onderstaande afwegingskader gehanteerd. Daarbij is getoetst op:

- de omvang van het budget
- de omvang van de concreet benodigde (restant)middelen
- het incidentele karakter van het budget in 2015
- lopende (concrete) uitvoeringsafspraken en uitvoeringstermijn in 2016
- bijzondere (externe) omstandigheden
- eventueel vervallen of verminderen van cofinanciering
- de noodzaak van de overheveling en de gevolgen en de bestuurlijke impact bij het niet overhevelen van middelen

4.1. Saldobestemming is een onderdeel waarover Provinciale Staten moeten besluiten.

In het collegeakkoord is besloten tot toevoegen van toekomstige rekeningssaldi aan deze reserve. Dit omdat door de inzet van extra middelen de financieringsreserve tijdelijk onder de afgesproken bodemstand van € 80 miljoen uitkwam. Om ook in de toekomst een financieel gezonde situatie voor Drenthe te behouden, is besloten om overschotten onder andere vanuit de jaarrekening toe te voegen aan de financieringsreserve totdat deze weer is aangezuiverd tot een saldo van € 80 miljoen.

Het vrij besteedbare resultaat 2015 bedraagt € 3.233.040,--. Dit is het resultaat na verwerking van niet begrote mutaties in reserves en voorstellen tot overheveling van budgetten naar 2016. Een specificatie van de verschillen tussen begrote en gerealiseerde saldi groter dan € 50.000,-- is te vinden in paragraaf II.2.

5.1. Voordelen vanuit Programma Klimaat en Energie werden de afgelopen jaren overgeheveld naar volgende jaren. Nu er een nadeel is, is het logisch ook tot verrekening over te gaan. Voor de Duurzame Krimpregeling is bij de 2e Bestuursrapportage budget overgeheveld, omdat er nu een overschrijding is gerealiseerd is het opportuun om dit bedrag te verrekenen.

Over het geheel genomen vond in 2015 binnen het programma Energie een overcommitting op het vlak van Green Deals plaats. Dat leidt in 2015 tot een tekort van € 458.016,--. Daarom willen wij deze overschrijding verrekenen met het budget van 2016.

Bij het opstellen van de 2e Bestuursrapportage schatten wij in dat er voor het budget van de Duurzame Krimpregeling een bedrag van € 500.000,-- zou overblijven. Met uw instemming is dat bedrag overgeheveld naar 2016. Nu blijkt dat er toch meer van de regeling gebruik is gemaakt dan wij toen verwachtten. Daardoor hebben wij een overschrijding van € 80.000,--. Daarom willen wij deze overschrijding verrekenen met het in 2016 beschikbare bedrag.

6.1. Het vaststellen van de jaarstukken is een vast onderdeel van de jaarcyclus en is voorgeschreven in de Provinciewet.

De jaarstukken voldoen aan de voorschriften voor de opzet en de inrichting van de jaarstukken voor gemeenten en provincies. Deze voorschriften zijn opgenomen in het BBV.

7.1. Met onze reactie erbij kunt u zich een goed oordeel vormen over de uitkomsten van de controle van de accountant.

De jaarrekening is voorzien van een controleverklaring van Ernst & Young Accountants LLP met daarin een goedkeurend oordeel over de getrouwheid en een goedkeurend oordeel over de rechtmatigheid. Het accountantsverslag over 2015 is u rechtstreeks door de accountant toegezonden. Wij ontvingen hiervan een afschrift. In dit statenstuk geven wij een korte reactie op het verslag van bevindingen van de accountant.

Tijdsplanning

Inzending door ons college van de jaarstukken aan het Ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties moet binnen de uiterlijke wettelijke termijn van 15 juli 2015.

Financiën

Niet van toepassing.

Monitoring en evaluatie

Niet van toepassing.

Communicatie

Niet van toepassing.

Bijlagen

Jaarstukken 2015

Ter inzage in kamer C0.39

Productenrealisatie 2015

Assen, 28 april 2016

Kenmerk: 14/3.5/2016000915

Gedeputeerde Staten voornoemd,

dr.h.c. J. Tichelaar, voorzitter

mevrouw mr. A.M. van Schreven, secretaris

wa/coll.

Reactie op het accountantsverslag

De accountant Ernst & Young Accountants heeft de rapportage Uitkomsten controle en overige informatie 2015 aan uw Staten uitgebracht. Ernst & Young accountants heeft nu voor het vijfde jaar (waarvan de eerste van de tweede termijn) de controles bij de jaarrekening uitgevoerd en deze zowel op getrouwheid als op rechtmatigheid beoordeeld conform artikel 217 van de Provinciewet.

Bij de Jaarrekening 2015 is een goedkeurende controleverklaring door de accountant afgegeven met daarin een goedkeurend oordeel over de getrouwheid en een goedkeurend oordeel over de rechtmatigheid. Dat betekent dat de jaarrekening met een redelijke mate van zekerheid geen fouten of onzekerheden bevat die in totaliteit de voor de jaarrekeningcontrole gehanteerde goedkeuringstolerantie overschrijden. En dat de Jaarstukken 2015 in overeenstemming met het Besluit Begroting en Verantwoording provincies en gemeenten (BBV) en de Wet normering bezoldiging topfunctionarissen publieke en semipublieke sector (WNT) zijn opgesteld. Wij zijn tevreden dat er wederom een goedkeurende verklaring is afgegeven en dat mede hierdoor de provincie Drenthe onder repressief toezicht blijft.

De accountant maakt in het verslag dit jaar een beperkt aantal opmerkingen die uw Staten kunnen helpen hun controlerende taak uit te voeren. Vooruitlopend op de bespreking met u, geven wij kort op een aantal zaken een reactie.

Begrotingsbeheer op orde

De accountant geeft aan dat er een toename van de omvang van de begrotingsafwijkingen is geconstateerd, iets wat wij ook hebben geconstateerd en hebben beschreven in de inleiding. Wij nemen het advies ter harte om de voortgang van budgetten nauwgezet te blijven monitoren, zodat tijdig begrotingswijzigingen kunnen worden voorgesteld. Wij zijn ook in 2015 hiermee verdergegaan en met het nieuwe collegeakkoord is vorig jaar ook een meerjarig traject ingezet om de stofkam door ons huishoudboekje te halen. De eerste fase daarvan was het bij de begroting 2016 ombuigen van gelden in de exploitatie. Dat is gelukt door voor structureel circa € 10 miljoen vrij te maken in de jaarlijkse begroting om dit zo in te kunnen zetten voor het realiseren van de speerpunten van dit nieuwe college. Gelijktijdig zijn wij ook gestart met het verder doorlichten van de openstaande verplichtingen. We zien dat als gevolg daarvan er gedurende het jaar er meer aandacht is gekomen voor het (versneld) afwickelen en nog eens kritisch doornemen van de openstaande verplichtingen. En dat heeft geleid tot het vrijvallen van aanzienlijke bedragen in de Jaarrekening 2015. In aansluiting daarop is direct na het opstellen van de jaarrekening kritisch gekeken naar de reserves op mogelijke vrije ruimte die daar reeds in zit of gaat ontstaan. Ook daarbij zien we nu dat als gevolg van de ingezette lijn, de eerste middelen vrij gaan vallen.

Meer dan de helft van het rekeningresultaat komt voort uit posten binnen Programma 7. Dynamiek in leefomgeving, het product Natuur en Landschap, met name door niet-begrote verkoopopbrengsten. Wij trachten hierop tijdig te anticiperen, maar het blijkt nog steeds erg lastig. Met ingang van 2016 verwachten wij dit beter te kunnen doen en hebben hiervoor een systeem ontwikkeld, dat meerjarig het financiële verloop van alle projecten vastlegt.

Weerstandvermogen

De beschikbare weerstandscapaciteit van de provincie Drenthe bestaat uit het geheel aan middelen dat de organisatie daadwerkelijk beschikbaar heeft om de risico's in financiële zin af te dekken. De accountant heeft ons eerder geadviseerd onderscheid te maken tussen incidentele en structurele weerstandscapaciteit en tevens tussen incidentele en structurele risico's. Dat hebben wij in deze jaarrekening opgenomen. Alle risico's zijn beoordeeld en op basis daarvan is de benodigde weerstandscapaciteit berekend op € 19,4 miljoen en de beschikbare weerstandscapaciteit bedraagt € 33 miljoen.

Dat maakt dat de weerstandsnorm met 1,70 als ruim voldoende kan worden beschouwd, een conclusie die de accountant bevestigt.

Verwerking van de baten en lasten Prolander

Als onderdeel van het decentralisatieakkoord Natuur zijn de (natuur)taken, die voorheen door de Dienst Landelijk Gebied werden uitgevoerd, per 1 maart 2015 overgegaan naar de provincies. Vanaf 1 januari 2016 is de uitvoering van deze taken overgegaan naar de gemeenschappelijk regeling Prolander. Dit proces leidt ertoe dat in deze transitiefase (financiële) systemen op elkaar aangesloten moeten worden. Wij hebben hier extra inzet op gezet met als resultaat dat de jaarverantwoordingen getrouw en rechtmatig zijn. In de toekomst zal hier ook aandacht aan geschonken worden door onder andere nog beter het stelsel van baten en lasten te volgen en interne controlemaatregelen goed zichtbaar vast te (laten) leggen. Dat kan ook nog beter, omdat dan gewerkt zal worden met één systeem, waarvan de uitvoering bij Prolander ligt.

Waardering revolverende leningen en overige uitzettingen

De accountant geeft terecht aan dat het risico bestaat dat de partijen mogelijk niet in staat zijn om verstrekte leningen terug te betalen. Deze mogelijkheid is ook door ons voorzien en daarom is in het kader revolverend financieren ook aan te geven dit risico vooraf zo goed mogelijk in te schatten en hiervoor bedragen te reserveren. Wij onderschrijven het advies dat ook gedurende de looptijd herbeoordelingen periodiek en op uniforme wijze moeten plaatsvinden.

Reserve grondwaterheffing niet omgezet in een voorziening

Omdat de uit de grondwaterheffing geïnde gelden specifiek moeten worden besteed aan de in de Waterwet genoemde doelen, dienen deze op grond van een gewijzigde interpretatie van het BBV te worden opgenomen in een voorziening inzake van derden verkregen middelen met een specifiek bestedingsdoel. Wij zullen dit in de 1^e Bestuursrapportage 2016 opnemen en verwerken.

Provinciale Staten van Drenthe;

gelezen het voorstel van Gedeputeerde Staten van Drenthe van 28 april 2016, kenmerk 14/3.5/2016000915;

BESLUITEN:

- I. de Jaarstukken 2015 vast te stellen;
- II. kennis te nemen van het positieve resultaat van € 25.648.959,-- over 2015 (voor verwerking van niet-begrote mutaties in reserves);
- III. in te stemmen met de afzonderlijke toevoegingen en onttrekkingen aan de reserves die afwijken van de begroting voor een totaalbedrag van € 22.118.698,--;
- IV. in te stemmen met het storten van € 297.222,-- in de saldireserve ten behoeve van de overheveling budgetten van 2015 naar 2016;
- V. in te stemmen met het eenmalig storten van € 3.233.040,-- zijnde het vrij besteedbare resultaat in de Financieringsreserve;
- VI. in te stemmen met het verrekenen van de overschrijdingen in 2015 op programma Energie en Duurzame Krimpregeling met de budgetten in 2016 van in totaal € 538.000,-- en dit saldo in 2016 ook eenmalig toe te voegen aan de Financieringsreserve;
- VII. kennis te nemen van de reactie op het accountantsverslag.

Assen, 8 juni 2016

Provinciale Staten voornoemd,

, griffier

, voorzitter

wa/coll.